

תואר שני

ראש המגמה הקלינית - פרופ' ראובן דר/פרופ' קרלו שטרנגר
 ראש המגמה הקלינית של הילד - ד"ר מישל סלואן
 ראש המגמה החברתית - ד"ר יחיאל קלר
 ראש המגמה הקוגניטיבית - ד"ר יונתן גושן
 ראש המגמה הפסיכוביולוגית - ד"ר דפנה יואל

מטרות הלימודים

- א. להקנות לתלמידים התמחות בתחום אחד של המקצוע (שייקרא להלן "מגמה").
- ב. להעמיק את הידע הכללי של התלמידים בתחומי הפסיכולוגיה החשובים. השילוב בין התמחות ובין הקניית ידע כללי ברמה מתקדמת מתבטא בתכנית הלימודים של לימודי התואר השני בכך שבכל מגמה מוצעים לתלמידים שיעורי חובה, שיעורי בחירה, ועבודת שדה מעשית בתחום ההתמחות של המגמה.

משך הלימודים

הלימודים לקראת התואר השני נמשכים שנתיים. תלמיד מסלול הלימודים עם עבודת גמר חייב להגיש הצעת תזה עד תום השנה הראשונה ללימודיו ולקבל אישור להצעה. תלמיד שלא יעמוד בדרישה זו עד ת-1 באוקטובר בכל שנה - יופסקו לימודיו.

המגמות המוצעות

- א. פסיכולוגיה קלינית
- ב. פסיכולוגיה קלינית של הילד
- ג. פסיכולוגיה חברתית
- ד. פסיכולוגיה קוגניטיבית
- ה. פסיכוביולוגית

בנוסף החוג מציע לימודים בהדגש של מדעי המוח: התנהגות וקוגניציה (מסלול ישיר לדוקטורט).

תנאי קבלה

רשאים להירשם מועמדים, שסיימו את לימודיהם לקראת התואר "בוגר אוניברסיטה" בפסיכולוגיה כדלהלן: למגמות הקלינית וקלינית ילד בציון 90 לפחות, למגמה החברתית בציון 88 לפחות, למגמה הקוגניטיבית בציון 83 לפחות ולמגמה הפסיכוביולוגית בציון 80 לפחות, ללימודים בהדגש של מדעי המוח: התנהגות וקוגניציה 90 לפחות. מספר המתקבלים מצומצם. הקבלה מותנית הן בהישגים בלימודים והן בהתאמת המועמדים ללימודי התואר השני בפסיכולוגיה שתיקבע על סמך ראיון אישי או מרכז הערכת (במגמות הקליניות) ומבחן מיון ארצי. הזימון לראיון אישי הוא עפ"י שיקולי כל מגמה, בהתאם לנתוני המועמדים.

תנאי להגשת מועמדות

אחד מתנאי הקבלה למ.א. (במגמות: קלינית, קלינית ילד וחברתית) הוא מעבר מבחן מיון ארצי בפסיכולוגיה – "מבחן מתאם" הנערך ע"י המרכז הארצי לבהינות. (טלפון: 02-6759555).

מועמדים בעלי תואר אקדמי בתחומים אחרים, המעוניינים ללמוד לתואר השני בפסיכולוגיה חייבים, כתנאי מוקדם, להשלים לימודים מתכנית התואר הראשון בחוג לפסיכולוגיה. על מועמדים אלה להירשם ללימודי התואר הראשון וקבלתם תישקל עפ"י דרישות הקבלה הרגילות לתואר הראשון בפסיכולוגיה (כולל הבחינה הפסיכומטרית).

מתקבלים, אשר במסגרת לימודיהם הקודמים לא למדו קורסים מתחום הפסיכולוגיה, ילמדו בתכנית הנקראת "חוג לאחר תואר". היקף לימודים אלו שווה להיקף הנדרש מתלמידי אופן הלימוד הדו-חוגי בחוג לפסיכולוגיה, דהיינו 60 ש"ס. בסיום לימודים אלה ניתנת תעודה שוות-ערך מבחינה אקדמית לתואר ב.א. **במסלול זה ניתן לקבל פטור מקורסי חובה בלבד של עד 10 ש"ס.**

מתקבלים, אשר למדו קורסים בפסיכולוגיה, במסגרת לימודיהם הקודמים, לרבות אלה שסיימו לימודי חטיבה בפסיכולוגיה, ילמדו בתכנית ההשלמות. מתקבלים אלו מתבקשים לפנות, לאחר קבלת ההודעה על קבלתם, ליועץ התואר ראשון בחוג, ולהציג אישור המפרט את לימודיהם הקודמים. היועץ יקבע לכל תלמיד את הרכב תכנית ההשלמות והיקפה.

סיום תכנית ההשלמות אינו מוכח בתעודה או בתואר אקדמי, אך מקנה זכות להגשת מועמדות לתואר שני. סיום תכנית ההשלמות אינו מבטיח קבלה אוטומטית. בשיקולי הקבלה לתואר השני יבא בחשבון הציון המשוקלל בלימודי ההשלמה בחוג לפסיכולוגיה.

קבלת תלמידים בעלי תואר אקדמי בתחומים אחרים למגמות המחקריות

במקרים מיוחדים ועל פי התלטה מיוחדת של ראש המגמה הרלוונטית, יתאפשר למי שאינם בעלי ב.א. בפסיכולוגיה, להתקבל ללימודי מ.א. במגמות החברתית, הקוגניטיבית או הפסיכוביולוגית במעמד "על תנאי". למגמה הקוגניטיבית רשאים להגיש מועמדות בעלי תואר ראשון במוסד מוכר להשכלה גבוהה בציון "טוב מאוד" (83) לפחות, למגמה הפסיכוביולוגית בציון גמר "טוב" (80) לפחות, למגמה החברתית בציון "טוב מאוד" (88) לפחות. **מועמדים אלו יחויבו בקורסי השלמה מתכנית התואר הראשון (פירוט להלן). התנאי לקבלה בתלמידים מן המניין לתואר שני הוא סיום כל אחד מקורסי ההשלמות בציון שהוא לפחות ציון של דרישת הקבלה למגמה.** במגמה הפסיכוביולוגית, נדרש ממוצע של 85 לפחות בציוני ההשלמות. קורסי ההשלמה אינם נכללים במניין השעות לתואר שני ואינם משתקלים בציון הגמר.

קורסי השלמה הם:

חובה

- א. סטטיסטיקה לפסיכולוגים א+ב (שיעור ותרגיל).
- ב. שיטות מחקר (שיעור ותרגיל).
- ג. ניתוח שונות ויישומי מחשב - (שיעור ותרגיל).
- ד. סמינר אמפירי (שנת).

בחירת - 6 קורסים סמסטריאליים מתוך קורסי החובה ב.א. וזאת עפ"י קביעת ראש המגמה ובאישור היועץ לתואר ראשון.

התלמידים לא יעברו למעמד מן המניין בטרם יסיימו את כל ההשלמות שהוטלו עליהם. עם זאת, על פי שיקולי ראש המגמה יוכלו התלמידים, באישור, לקחת קורסים מתכנית המ.א. במקביל לתקופת ההשלמות. במקרה זה יחתמו התלמידים על הצהרה כי ידוע להם שהשתתפותם בשיעורי התואר השני היא על תנאי עד לסיום חובות ההשלמה, בכפוף לתנאי קבלתם. **עפ"י תקנון האוניברסיטה ניתן להיות במעמד על תנאי במשך שנה מתחילת הלימודים לכל היותר.**

כל מגמה רשאית להחמיר בתנאי הקבלה מעבר למפורט בפסקה זו. יודגש שוב כי הקבלה לתואר שני ללא תואר ראשון בפסיכולוגיה הינה אך ורק במקרים מיוחדים ויוצאי דופן המצדיקים זאת.

חובות התלמיד בלימודי התואר השני¹

פירוט החובות:

1. קורסי חובה - א. קורסים מתודולוגיים וסטטיסטיים
ב. קורסי חובה ע"פ המפורט בתכנית כל אחת מהמגמות
2. קורסי בחירה מתוך רשימת שיעורי בחירה להשלמת מכסת השעות הנדרשת
3. שתי עבודות סמינריוניות (במגמות החברתית והפסיכוביולוגית)
4. עבודה סמינריונית (במגמות קלינית, קלינית ילד וקוגניטיבית)
5. עבודת גמר
6. בחינת גמר או הגנה על עבודת הגמר (במגמה הפסיכוביולוגית)
7. פרקטיקום²

לתשומת לב התלמידים:

1. על התלמידים להציג תעודת זכאות לב.א. במרכז למרשם במהלך שנת הלימודים הראשונה במ.א. (עד סוף סמסטר א'). אם אישור זה לא יוצג במרכז למרשם יופסקו לימודי התלמיד לאלתר.
2. על התלמידים לשלם שכר לימוד עד הגשת הגרסה הסופית של עבודת הגמר, או סיום יתר החובות (לפי המאוחר יותר).

סיום חובות שמיעה

כל תלמיד חייב לסיים את חובות השמיעה - כמוגדר ע"י המגמה, כולל פרקטיקום - עד תום השנה השנייה ללימודיו. תלמיד אשר לא יעמוד בדרישה זו במועד, לא יהיה זכאי להמשיך לימודיו לתואר.

מילוי חובות קורס

יש לסיים את כל מטלות הקורסים של שנה א' עד תום השנה. תלמיד שלא יגיש את כל העבודות לא יורשה להמשיך לשנה ב'.

כל הלימודים ניתנים במסגרת שיעורים ותרגילים. סיום קורס כרוך במילוי חובות שוטפות, כגון: הכנת עבודות לשיעור ו/או התרגיל המצורף לו, השתתפות בבחינה אם היא נדרשת וכו'. על כל שיעור, מכל סוג, מקבל התלמיד ציון (לא יוכר ציון "עבר" או "השתתף" אלא באישור מיוחד של כל מגמה, שניתן מראש).

קורס שמטלת הסיום בו היא הגשת עבודה יהיה מועד ההגשה חודש מתום השיעור האחרון. תלמיד אשר לא ימלא את חובות הקורס במועד, ידווח לו ציון 250 שמשמעותו "לא מילא חובות קורס". ציון זה אינו ניתן לכיטול.

הלימודים לקראת התואר השני נמשכים שנתיים. במסלול עם עבודת גמר ניתן להאריך את משך הלימודים בשנה אחת בלבד, ובמקרים חריגים בשנה נוספת. הארכת משך הלימודים כפופה לאישור ועדת החוראה של הפקולטה. תלמיד במסלול עם עבודת גמר חייב להגיש הצעה לעבודת הגמר עד תום השנה הראשונה ללימודיו ולקבל אישור להצעה. תלמיד שלא יעמוד בדרישה זו עד תום סמסטר א' של שנת הלימודים השנייה - יופסקו לימודיו.

¹ החל משנה"ל תשס"ד.

² לא משוקלל בציון הגמר.

נהלי הגשת עבודות בקורסים:

- א. עבודות המוטלות במהלך הקורס יש להגיש עד היום האחרון של הסמסטר בו נערך הקורס.
- ב. עבודות סיום קורס יש להגיש תוך חודש מהיום האחרון לסמסטר, אלא אם קבע המורה תאריך מוקדם יותר.
- הארכה של חודש ימים לכל היותר תינתן רק באישור מראש ובכתב ע"י המרצה ועותק יועבר לוועדת ההוראה החוגית.
- ג. הגשת עבודות סמינריוניות - ראה בהמשך.

בחינות

בקורסי תואר שני יינתן מועד בחינה אחד בלבד. מועד נוסף יינתן בגין שירות מילואים או לידה. מועד נוסף בגין סיבה אחרת יינתן רק באישור ועדת ההוראה (כפוף להמצאת אישורים מתאימים).

עבודות סמינריוניות

כל התלמידים חייבים להגיש עבודה/ות סמינריוניות נוסף על דרישות ההשתתפות בקורסים. במגמות: חברתית ופסיכוביולוגית יש להגיש שתי עבודות סמינריוניות. עבודה אחת לפחות חייבת להיות אמפירית. במגמות: קלינית, קלינית ילד וקוגניטיבית יש להגיש עבודה סמינריונית אחת. העבודות הסמינריוניות חייבות להיות מוגשות בעבודה אישית שאינה חופפת כל עבודה אחרת של התלמידים ואינה חלק ממנה. תלמידים אשר סיכמו עם מרצה על הכנת עבודה סמינריונית בהנחייתו, יודיעו על כך למזכירות בכתב בחתימת המרצה עם תחילת ההתקשרות. את עבודת הסמינר יש להגיש תוך שלושה חודשים מהיום האחרון לסמסטר. ניתן להגיש את שתי העבודות הסמינריוניות למרצה אחד, או עבודה סמינריונית אחת ועבודה הגמר למרצה אחד. אין להגיש שתי עבודות סמינריוניות ועבודת גמר לאותו מרצה.

סדנאות מחקר

בנוסף לעבודות הסמינריוניות, רשאית כל מגמה לחייב השתתפות בסדנת מחקר כחלק משיעורי החובה. מטרת סדנת המחקר היא לאפשר לתלמיד אימון במחקר, בהדרכה ובשיתוף של מרצה החוקר באותו תחום מלבד הקניית ידע מחקרי והכרת תחום מסוים.

עבודת גמר (תזת מ.א.)

עבודת הגמר צריכה להיות עבודת מחקר אמפירית שהתלמידים מבצעים בביקורת ובהדרכה. המטרה היא לפתח את יכולתם של התלמידים לנהל מחקר, משלב התכנון ועד לדיווח הסופי. את האישור הסופי לנושא ולתבנית על התלמיד לקבל החל מתום שנת לימודיו הראשונה לתואר שני. התלמידים חייבים להגיש הצעת תזה עד תום השנה הראשונה ללימודיהם, ולקבל אישור להצעה. תלמידים שלא יעמדו בדרישה זו עד תום סמסטר אי של שנה"ל השנייה - יופסקו ללימודיהם. התלמידים ידווחו על כך על גבי טופס מיוחד הנמצא במזכירות תואר שני. תלמידים המעוניינים להתחיל בעבודת גמר, יבחרו מנחה מקרב מורי החוג ויסכמו עימו כללית את הנושא. התכנית טעונה אישור של המנחה. תיתכן הדרכה על ידי מנחה מחוץ לחוג וזאת באישור של ראש המגמה וצירוף של מנחה מהחוג לפסיכולוגיה. ההדרכה והפיקוח על ביצוע העבודה יתנהלו על ידי המנחה, ובמידת הצורך ייוועץ עם הקורא האחר. המנחה ינהל רישום של פגישותיו עם התלמידים החל בשלב האישור של העבודה. התלמידים ימסרו למנחה ולקורא השני טיוטה של עבודתם. בסמכותם לבקש תיקונים ושינויים בעבודה, אותם על התלמידים לבצע לפני הגשת הנוסח הסופי. על התלמידים להגיש את העבודה בהתאם לנדרש בתקנון בפקולטה. (בנוסף יש להגיש עותק סופי של העבודה על דיסקט).

בחינת גמר

במגמה הפסיכוביולוגית תיערך הגנה על עבודת הגמר בפורום סמינר המגמה. או לחלופין, (באישור מיוחד) בחינת גמר שתכלול שאלות שיימסרו לסטודנט משני מורי המגמה. את התשובות יש להגיש תוך 24 שעות.

עבודה מעשית

תלמידי התואר השני חייבים בעבודה מעשית מודרכת בהתאם לתחום המגמה שלהם. במגמות הקלינית והקלינית של הילד, עבודה זו צמודה לקורסים השונים ומתבצעת בבתי חולים, במרפאות ובתחנות לבריאות הנפש. במגמות החברתית, הפסיכוביולוגית והקוגניטיבית יידרשו כל התלמידים לבצע מחקר במסגרת אחד השיעורים שבהם הם משתתפים בשנה א'. סיום חובות אלו בהצלחה הוא תנאי להמשך הלימודים.

שקלול ציון הגמר

להלן המשקל היחסי של מרכיבי ציון הגמר לתואר השני בכל אחת מהמגמות.

	במגמה הפסיכוביולוגית:
20%	ציוני קורסים
20%	ציוני סמינריונים
20%	ציון הגנת עבודת הגמר/בחינת גמר
40%	ציון עבודת הגמר
	במגמות: הקלינית והקלינית של הילד:
50%	ציוני קורסים
10%	ציוני סמינריונים
40%	ציון עבודת הגמר
	במגמה החברתית:
40%	ציוני קורסים
20%	ציון סמינר
40%	ציוני עבודת הגמר
	במגמה הקוגניטיבית:
20%	ציוני שיעורי חובה
20%	ציוני שיעורי בחירה
5%	ציון שיטות מחקר
15%	ציון סמינר
40%	ציון עבודת הגמר

המגמה הקלינית

המטרה המרכזית של המגמה היא להכשיר פסיכולוגים קליניים בעלי אתיקה מקצועית גבוהה אשר יהיו פתוחים באופן ביקורתי לגישות ולמגמות חדשות בפסיכולוגיה קלינית, ושיהיו מסוגלים לתרגם את הידע שנרכש בפסיכולוגיה הכללית לטיפול ולהבנת האדם הסובל מהפרעות נפשיות. המגמה שוקדת על הקניית בסיס תאורטי ויישומי להבנת ההתנהגות האנושית ותהליכי שינוי. השאיפה היא להקנות ללומדים כלים ומושגים מחקרניים, גישות טיפוליות וטכניקות התורמות לשינוי בפרט ובמערכות רחבות יותר.

תכנית הלימודים מתמקדת בארבעה תחומים מרכזיים: (1) תאוריה; (2) מחקר; (3) אבחון והערכה; (4) התערבויות פסיכותראפויטיות. בנוסף ללימודים העיוניים כוללת התכנית גם פרקטיקום קליני. הפרקטיקום הקליני מתקיים בבתי חולים פסיכיאטריים ובמרפאות בריאות הנפש במשך יומיים בשבוע. סיום הלימודים מותנה בעמידה בחובות הקורסים, הפרקטיקום, הסמינר ועבודת הגמר. מורי המגמה מייצגים קשת רחבה של אסכולות טיפוליות ושל שטחי התעניינות מגוונים בפסיכולוגיה קלינית. קורסי החובה והבחירה המוצעים מכוונים להקנות לתלמידים ידע והבנה בסיסיים במגוון רחב של גישות טיפוליות לאוכלוסיית מבוגרים, בטווחי גיל שונים עם בעיות פסיכולוגיות הנעות מקשיים בהתמודדות עם מצבי לחץ יומיומיים ועד לתופעות פסיכוטיות חריפות.

מכסת השעות במגמה הקלינית 58 ש"ס (52 ש"ס חובה ו-6 ש"ס בחירה).¹

המגמה הקלינית של הילד

המגמה הקלינית של הילד מיועדת להכשרת פסיכולוגים להתמודדות עם צרכי הילד הנורמלי החריג והחולה בתפיסה כוללנית של עבודה טיפולית ומניעתית. תפיסה זו שמה דגש מיוחד על המסגרות השונות שבהן מתפתח ומתפקד הילד: משפחה, מוסדות חינוך, קהילה, ומסגרות טיפוליות אחרות.

תוכנית הלימודים מכסה את טווח הגילאים מהינקות לגיל ההתבגרות. הקורסים המרכזיים של התוכנית כוללים את הידע הבסיסי בהתפתחות תקינה ופסיכופתולוגיה, באבחון ובטיפול בילדים ובמשפחותיהם, ובעבודה מערכתית במערכת החינוך. בנוסף להתמקדות בילדים, העבודה עם מבוגרים משמעותיים בחיי הילד (הורים, מורים) מצריכה ידע בעבודה עם מבוגרים ובטיפול משפחתי המשולבים בתוכנית. התוכנית כוללת פרקטיקום קליני למשך שנתיים במוסדות ובתי חולים לבריאות הנפש. במסגרת הפרקטיקום הסטודנטים יוכשרו בהיבטים היישומיים השונים של הפסיכולוגיה של הילד.

בנוסף ללימודים התיאורטיים וההתנסויות הקליניות המגמה שמה דגש מיוחד על חשיבה והתנסות מחקרית במסגרות של סדנאות מחקר ועבודות תזה. כמו כן יש ניסיון מתמיד לשלב את הידע המחקרי המצטבר בתחומי התפתחות הילד, פסיכופתולוגיה וטיפול בקורסים הרלוונטיים. החלק האמפירי בתוכנית הלימודים, שיתפרט משנה"ל תשס"ח על פני שנתיים ויאפשר לסטודנטים לסיים בתום השנתיים את התיזה.

עד ה-1.10 של שנת הלימודים הראשונה, יבחרו התלמידים את אחד ממורי המגמה להיות מנחה לעבודת הגמר ויגישו את ההצעה לתזה.

ההצעה תוגש דרך מזכירות החוג למנחה ולראש החוג.

מכסת השעות במגמה הקלינית של הילד 58 ש"ס¹ (54 ש"ס חובה ו-4 ש"ס בחירה)

המגמה החברתית

מטרת לימודי המגמה בפסיכולוגיה חברתית היא להרחיב ולהעמיק את הידע העיוני והיכולת המחקרית של תלמידי המגמה בתחומי הפסיכולוגיה החברתית. במבט כולל מדגישה המגמה החברתית את המחקר והחשיבה הבסיסיים בתחום ומציעה לתלמידיה מעורבות עיונית ומחקרית בתחומים אלה. המגמה אינה מציעה כיוון התמחות והכשרה שיטתיים בתחומי היישום של הפסיכולוגיה החברתית (דהיינו: פסיכולוגיה חברתית-ארגונית, פסיכולוגיה חברתית-חינוכית), אם כי כמה מחברי סגל המגמה עוסקים בפסיכולוגיה חברתית יישומית ומתקיימים מספר קטן של קורסים יישומיים-מקצועיים בתכנית הלימודים. כמו כן, ניתן לשמוע שיעורים בתחומים יישומיים במסגרת מגמות ופקולטות אחרות. תחומי ההתעניינות של אנשי סגל המגמה מתפרשים על נושאים שונים בתחומי הפסיכולוגיה-החברתית: פסיכולוגיה חברתית של הבדלי מין, תחרות ושיתוף פעולה, חקר יחסים קרובים, דינמיקה קבוצתית, תהליכי השפעה חברתית, תהליכי משא ומתן,

¹ החל משנה"ל תשס"ד.

פסיכולוגיה חברתית קוגניטיבית, עיונים במתודולוגיה של המחקר הפסיכו-חברתית, פסיכולוגיה חברתית-התפתחותית, התפתחות מוסרית, התנהגות פרו-חברתית, האישיות וההתנהגות החברתית. לימודי המגמה החברתית בשנה הראשונה מדגישים את היסודות המחקריים שעליהם מושתתת הפסיכולוגיה החברתית, וחופף ממבוא לפסיכולוגיה חברתית, כוללים בעיקר שיעורים בסטטיסטיקה, שיטות מחקר וסדנת מחקר. את הידע העיוני בפסיכולוגיה חברתית ירכוש התלמיד בשיעורי בחירה אשר יינתנו על ידי מורי המגמה.

עד ה-1.10 של שנת הלימודים הראשונה, יבחרו התלמידים את אחד ממורי המגמה להיות מנחה לעבודת הגמר ויגישו את ההצעה לתזה.

ההצעה תוגש דרך מזכירות החוג למנחה ולראש החוג.

לתלמידים המתחילים בשנה"ל תשס"ו תהיה חובת השתתפות בפרקטיקום.

מכסת השעות במגמה החברתית 40 ש"ס¹

המגמה הקוגניטיבית

המגמה הקוגניטיבית מקנה ידע בתחום הקוגניטיבי תוך התמקדות על תהליכים בסיסיים המאפיינים מערכות של עיבוד מידע בתחומי תפיסה, קשב, למידה, זיכרון, שפה, תשיבה, פתרון בעיות, תקשורת, קבלת החלטות והתפתחות קוגניטיבית, תוך לימוד תכנון וביצוע מחקר בתחומים אלה.

חובות המגמה כוללים את השיעורים הבאים: 5-7 שיעורי תובה א' (14 ש"ס), 16 ש"ס שיעורי בחירה במסגרת המגמה הכוללים שיעורי המשך ב' ושיעורי בחירה נוספים במגמה. 2 ש"ס שיעור בחירה נוסף ניתן להשלים במגמה, או במגמות אחרות בחוג או בחוגים אחרים, בתיאור עם המנחה וראש המגמה, ובאישורו. בנוסף, כוללים החובות השתתפות בקולוקוויום של המגמה "הפנים הנוספות של הפסיכולוגיה הקוגניטיבית" (4 ש"ס), שיעור בשיטות מחקר וסטטיסטיקה סמ' א' (2 ש"ס), עבודה סמינריונית אמפירית, ועבודת גמר. בכל מקרה, לסיום התואר, על התלמיד להשלים סה"כ 38 ש"ס.

בשנת הלימודים הראשונה על התלמידים לסיים את כל שיעורי החובה של המגמה: 7 שיעורי א', שיטות מחקר וסטטיסטיקה וקולוקוויום של המגמה. תלמיד אשר יקבל בשניים מתוך כלל שיעורי החובה ציון נמוך מ-80, המשך לימודיו יישקל מחדש.

את העבודה הסמינריונית ניתן לבצע ולהגיש גם בשיעורי הבחירה וגם בשיעורי החובה של המגמה ומומלץ לסיימה עד תחילת שנה ב'.

במהלך השנתיים הראשונות לתואר יכולים התלמידים לקחת עד 6 ש"ס קורסים נוספים בתוך המגמה או מחוץ למגמה, מעבר למכסה הנדרשת על ידי המגמה לתואר שני, וזאת ללא תוספת שכר לימוד.

בתחילת השנה הראשונה, יקבלו כל התלמידים החדשים חונך ממורי המגמה שיעץ לתלמידים לגבי תכנית הלימודים וילווה את התקדמותם.

עד ה-1.10 של שנת הלימודים הראשונה, יבחרו התלמידים את אחד ממורי המגמה להיות מנחה לעבודת הגמר ויגישו את ההצעה לתזה.

ההצעה תוגש דרך מזכירות החוג למנחה ולראש החוג.

לפני הגשת הצעת התזה יבחרו התלמידים, תוך התייעצות עם המנחה, קורא נוסף לעבודת הגמר ויודיע על בחירתם בכתב למזכירות לימודים לתואר שני, בצרף אישור בחתימת הקורא השני.

בתום שנה א' יכולים התלמידים להגיש מועמדותם להמשך ישיר ללימודי הדוקטורט, בהתאם לנהלי החוג בנושא (פרטים בפרק "מסלול ישיר לדוקטורט").

תלמידים הנרשמים למגמה קוגניטיבית, יכולים לבחור ללמוד במסלול לימודים בהדגש של מדעי המוח: התנהגות וקוגניציה.

מכסת השעות במגמה הקוגניטיבית 38 ש"ס.

המגמה הפסיכוביולוגית

הפסיכוביולוגיה עוסקת בחקר הבסיס הביולוגי של התנהגות ושל תהליכים פסיכולוגיים (כגון, למידה, זיכרון, רגשות) במצבים נורמליים ואבנורמליים (כגון, סכיזופרניה, מחלת פרקינסון ועוד). התחום מתבסס על מחקר בבני אדם ובבעלי חיים תוך שימוש בשיטות מגוונות, ביניהן, הדמיה מוחית, אלקטרופיזיולוגיה, פרמקולוגיה, שיטות חישוביות ועוד. מטרת הלימודים במגמה הפסיכוביולוגית היא להקנות ידע במדעי המוח (אנטומיה ופיזיולוגיה של מערכת העצבים, פסיכופרמקולוגיה ועוד) ובשיטות המחקר בפסיכוביולוגיה, ולהכשיר חוקרים שיכולים להשתמש

¹ החל משנה"ל תשס"ד.

בשיטות אלו לפתרון בעיות בפסיכיאטריה, בנורולוגיה, בפסיכופרמקולוגיה, בפסיכולוגיה קלינית וכיו. מעבר למכסת השעות חייבים התלמידים בהשתתפות בשיעור "סוגיות נבחרות במדעי העצב וההתנהגותיים והקונגטיביים" של המגמה במשך 3 סמסטרים - לא נחשב במניין השעות. תנאי מעבר לשנה ב' : ממוצע 80 בקורסי החובה.

עד ה-1.10 של שנת הלימודים הראשונה, יבחרו התלמידים אחד ממורי המגמה להיות מנחה לעבודת הגמר ויגישו את ההצעה לתזה. ההצעה תוגש דרך מזכירות החוג למנחה ולראש החוג. תלמידי המגמה יציגו את עבודת הגמר שלהם בפני סגל המגמה והתלמידים ("הגנה על עבודת הגמר").

בתום שנה אי יכולים התלמידים להגיש מועמדותם להמשך ישיר ללימודי הדוקטורט, בהתאם לנוהלי החוג בנושא (פרטים בפרק "מסלול ישיר לדוקטורט").

במהלך השנתיים הראשונות לתואר יכולים התלמידים לקחת עד 6 ש"ס קורסים נוספים בתוך המגמה או מחוץ למגמה, מעבר למכסה הנדרשת על ידי המגמה לתואר שני, וזאת ללא תוספת שכר לימוד.

תלמידים הנרשמים למגמה הפסיכוביולוגית, יכולים לבחור ללמוד במסלול לימודים בהדגש של מדעי המוח : התנהגות וקוגניציה.

מכסת השעות במגמה הפסיכוביולוגית 40 ש"ס.¹

תכנית ההשלמה לפסיכולוגיה קלינית

לבוגרי תואר שני במגמות השונות בפסיכולוגיה, למעט המגמות הקליניות, החוג מציע תכנית השלמה לפסיכולוגיה קלינית.

לפרטים ראו באתר האינטרנט : <http://freud.tau.ac.il/hashlama/index.html> . על מנת ליצור קשר, ניתן להשאיר הודעה בתיבה קולית שמספרה : 03-6407353.

¹ החל משנה"ל תשס"ז.

תיאור הקורסים

המגמה הקלינית

1071.4346.01 שיטות מחקר וסטטיסטיקה
הקורס עוסק במודלים ובטכניקות של ניתוחים קורלטיביים. זגש מיוחד מושם על מודלים של רגרסיה מרובה ועל שימוש במתאמים לשם בקרה על שונות. חלקו האחרון של הקורס מוקדש לנושאים נבחרים כגון ניתוח נתיבים ובדיקת מודלים.

1071.4202.01 אבחון והערכה 1
יסודות תהליך האבחון הקליני וההערכה הפסיכולוגית. הבדיקה הפסיכודיאגנוסטית, שיטות אבחון והערכה, הצגה תאורטית ועבודה מעשית מודרכת עם מבחני אינטליגנציה, מבחני אישיות ומבחנים השלכתיים. יישום קליני, הדו"ח הפסיכולוגי, דינמיקה הבינאישית במסגרת הבדיקה הפסיכודיאגנוסטית.

1071.4568.01 תאוריות של טיפול פסיכודינמי
בסמסטר אי הקורס יתמקד במושגי יסוד של טיפול פסיכודינמי, עם מיקוד במהות הקשר הטיפולי: אסוציאציות חופשיות, העברה, העברה נגדית, ברית עבודה, נייטרליות טיפולית ואמפתיה. הקריאה תתמקד בכתבים הקליניים של פרויד.
בסמסטר ב' יידונו יחסי self-object וחשיבותם בטיפול. דינמיקה של הזדהות השלכתית והכלה עיבוד העברה נגדית וחשיבותה בתהליך הטיפולי. הקריאה תתמקד בכתביהם של: מלאני קליין, ולפריד ביון, היינץ הרטמן, גיסיקה בנגימין וזיאק לאקאן.

1071.4212.01 פסיכופתולוגיה
הקורס ידון בתפיסות ההפרעה הנפשית, הפסיכוזא והנוירוזה תוך פריסה של הגישות הרפואיות, הפסיכודינמיות, ההתנהגות הקוגניטיבית ועוד. יודגשו הקשרים בין הקליניקה, במחקר והטיפול.

1071.4380.01 הריאיון הקליני א'
בקורס תיסקר בפני הסטודנטים ספרות בנושא הריאיון הקליני ותילמדנה מיומנויות ריאיון שונות. בנוסף, יתרגלו הסטודנטים ראיונות הן באוניברסיטה והן בשדה.

1071.4687.01 אבחון ופסיכופתולוגיה באמצעות ריאיון
הקורס יעסוק באבחון הפרעות נפשיות באמצעות ריאיון. בחלקו הראשון (שיתקיים באוניברסיטה) נדון בעיות האופייניות לריאיון יחידים הסובלים מהפרעות שונות, ונציג – דרכי התמודדות עם בעיות אלה. בחלק השני נצא למרפאות ובתי חולים, נראיין את הפצינטים, ננתח את הראיונות ונסיק מסקנות אבחנתיות.

1071.4593.01 טיפולים קוגניטיביים התנהגותיים: היבטים תאורטיים
השיעור יסקור שיטות טיפוליות שונות המייצגות את הטיפולים הקוגניטיביים-התנהגותיים. אלה כוללות את הגישה התנהגותית, הטיפול הקוגניטיבי ה"קלאסי", ושיטות חדשות המתבססות על הגישה המטא-קוגניטיבית לפסיכופתולוגיה. החומר יכלול קריאת מאמרים, צפייה בסרטי וידאו והרצאות אורח של מטפלים שיציגו את גישתם האישית לטיפול קוגניטיבי-התנהגותי.

1071.4617.01 אתיקה מקצועית בפסיכולוגיה
מטרת הקורס לקדם מעמיקה של האתיקה המקצועית בפסיכולוגיה, מקורותיה החברתיים-תרבותיים והפסיכולוגיים והקשר שלה לעבודה מקצועית נכונה בכל תחומי הפסיכולוגיה. נכיר את החוקים, הסטנדרטים והקודים האתיים הרלוונטיים לעבודת הפסיכולוג, תוך דיון במקרים שיוצגו על ידי המרצה או באלה שיובאו מתוך ההתנסות של הסטודנטים. כמו כן נעסוק בחשיבה האתית המתפתחת בשירותי הבריאות ומקצועות העזרה האחרים.

1071.4135.01 הדרכה בפסיכותרפיה - א'
הקורס מיועד למשתתפים בפרקטיקום קליני של שנה אי. כל משתתף יביא מקרים הנמצאים בטיפולו להדרכה בקבוצה. נושאים שונים הקשורים בתהליך הפסיכותרפיה כגון, תכנון טיפול, יחסי מטפל-מטופל וכיו"ב יובאו לדיון גם כן.

1071.5205.01 אבחון והערכה 2

העמקה והרחבה של הידע התאורטי והמעשי שנרכש בשנת הלימודים הראשונה על השימוש הקליני במבחנים פסיכולוגיים ובשיטות אבחון אחרות. הבדיקה הפסיכודיאגנוסטית כתהליך של אינטגרציה דינמית. ספרות מקצועית עיונית, הצגות מקרים, ניתוחם ועיבודם לפי גישות שונות.

1071.4121.01 הדרכה בפסיכותרפיה - ב'

הקורס מיועד למשתתפים בפרקטיקום קליני של שנה ב'. כל משתתף יביא מקרים הנמצאים בטיפולו להדרכה בקבוצה. נושאים שונים הקשורים בתהליך הפסיכותרפויטי כגון תכנון טיפול, יחסי מטפל-מטופל וכו'. יובאו לדיון גם כן.

1071.4507.01 גישות עכשוויות לטיפול פסיכודינמי

הקורס ידון בתאוריות יחסי אובייקט ופיתוחיהם העכשוויים של ויניקוט, קירבירן, פרנברג, אוגדן ובלס. הנושאים שיידונו: סביבה מוקדמת ואובייקטים מופנמים. העצמי האמיתי והעצמי השקרי. מושאי מעבר ומרחב פוטנציאלי. Splitting, הזדהות השלכתית ואינטגרציה האישיות.

1071.4690.01 פסיכופתולוגיה ב'

בקורס תעלינה שאלות ודילמות בתחום האבחון הפסיכופתולוגי. ההתמקדות תהיה על מספר אבחנות ותופעות קליניות (כמו סכיזופרניה והפרעות הקשורות לה, מושג ה"נירנזה", פסיכופאטיה, התנהגויות מילניות, תופעת ההתאבדות). הקורס ידון בהקשר לכך בהתפתחות הסיווג הפסיכיאטרי (על פי מהדורות ה-DSM ו-ICD), בבעיות של אבחנה מבדלת, ובהשלכות חברתיות וטיפוליות. בין השאר יוצגו מספר מקרים. לצד ההשתתפות בדיונים, כל תלמיד יכון רפרט שיתואם עם המורה, ובו יסקור ספרות וידון באחת מהדילמות והנושאים הבעייתיים במיוחד בתחום הפסיכופתולוגיה.

1071.4681.01 טיפול קצר מועד

הקורס יעסוק ביסודות המושגיים והמעשיים של טיפול קצר מועד בכל אוריינטציה טיפולית. המשתתפים ילמדו ויתרגלו את הנושאים הבאים: ניסוח פוקוס לטיפול, דרכי פתיחה הממריצים את התהליך הטיפולי, ניסוח סיכומים לפגישה בודדת או למקטעים בטיפול, הגברת האימפקט של מסרים והתערבויות טיפוליות והסוגים השונים של תהליכי פרידה. עבודת הסיום תכלול ניתוח של טיפול שנעשה תוך הדגשת המרכיבים ההופכים אותו לטיפול קצר מועד.

1071.4688.01 בניית הקשר הטיפולי

הקורס עוסק בברית הטיפולית כמרכיב מרכזי להצלחת טיפול. הנושאים שילמדו בקורס: הגתונים המחקריים על הברית הטיפולית כמגבאים את הצלחת הטיפול; המרכיבים המאפשרים בנייה של קשר טיפולי חיובי ודרכים לתקן פגיעות בקשר הטיפולי.

1071.4691.01 קוגניציה, מטא-קוגניציה והפרעה אובססיבית קומפולסיבית

הקורס יעסוק במודלים קוגניטיביים של הפרעה אובססיבית קומפולסיבית. נסקור תאוריות חברתיות-קוגניטיביות בתחום של שליטה והערכת שליטה, ביטחון וביטחון יתר, מערכות שליטה מבוססות - פיזיקל, אוטומטיות, רמות של עיבוד קוגניטיבי. הקורס יבחן את הקשרים של תאוריות אלה להפרעה אובססיבית-קומפולסיבית ויפתח דרכים לבחינה אמפירית של קשרים אלה.

1071.4852.01 טראומה בפרספקטיבת הזמן: סבל ואושר בסיפורי החיים של ניצולי שואה

סבל ואושר ייבחנו דרך מושגי הטראומה והרווחה הסובייקטיבית (subjective well-being) (רווחה סובייקטיבית מתייחסת להערכות שיש לאנשים על חייהם). נבחן כיצד מושגים אלו נשזרים יחדיו כמרחב סיפורי החיים והזמן הפסיכולוגי של האדם, עם דגש על סיפורי חיים של ניצולי שואה. הקשרים האפשריים בין הסבל והאושר ייבדקו גם לאורה של תאוריה המתארת את תפקידה של הרווחה הסובייקטיבית אל מול "תרחיש העולם העוין" (סכנות, מצוקות וטראומות למיניהן). לאחר הסקירות התאורטיות והצגת מחקרים אמפיריים מרכזיים בתחום, ישולבו התלמידים שישתתפו בסדנה במחקר רחב היקף הבוחן סיפורי חיים דרך ניתוחי תוכן. התלמידים ישתתפו בפועל במהלך הסדנה בניחות סיפורי חיים שנאספו בעבר כראיונות עם אנשים מבוגרים (גיל 60 ומעלה), ובכך יקחו חלק בבניית מאגר נתונים שיוכל לשמש תשתית להמשך עבודתם האמפירית בדרך להגשת הצעת תזה ויישומה לאחר מכן.

1071.4851.01 "פסיכולוגיה חיובית": התמקדות בכוחות חיוביים באדם ובחברה

במשך שנים, הפסיכולוגיה בכלל והקלינית בפרט התמקדה בצד הפתולוגי והבעייתי של הפרט. רק בתקופה האחרונה החלה התעניינות בחקר הכוחות החיוביים בפרט ובחברה, העוזרים לאדם לא רק להתמודד עם מצבי דחק וקשיים אלא גם מאפשרים לו להתפתח ולהתעצם. הסדנה תעסוק בחקר הכוחות האלה על כל האספקטים שלהם: אופטימיות, חוסן נפשי, תושייה נלמדת, פתיחות להתנסויות, תמיכה חברתית, אוריינטציה חיובית לחיים, התנהגות פרו-חברתית וכדומה. הנושא המרכזי של הסדנה הוא "תושייה נלמדת". המונח "תושייה נלמדת" (Learned Resourcefulness) מתייחס למיומנויות שהפרט רכש במשך חייו ושעוזרות לו להתמודד בצורה יעילה במצבי דחק שונים. הבסיס התאורטי של תושייה נלמדת הוא שליטה עצמית: כיצד אדם יכול לכוון ולשלוט בהתנהגותו (כולל מחשבות ואמוציות). תושייה נלמדת כוללת לא רק מיומנויות של שליטה באמוציות, במחשבות ובקוגניציות, אלא גם את היכולת להיפתח לחוויות האורגניסמיות המיידיות תוך כדי ויתור מודע על הבקרה הקוגניטיבית. בעזרת "מיומנויות שליטה עצמית פתוחה" (Mindfulness) הפרט לומד להתמקד בהתנסות "כמות שהיא" ולקבל אותה מבלי לתת לה פירושים קוגניטיביים. צורה זו של התמודדות הוצעה בשעתו ע"י מטפלים הומניסטיים כקרל רוג'רס. אך בעוד שאלה הניחו שפתיחות כזו נוצרת באופן אוטומטי בתנאים בין-אישיים מתאימים (אמפטיה, קבלה והערכה ללא תנאי), אני טוען שהפרט רוכש במשך חייו מיומנויות ספציפיות המאפשרות לו להיפתח להתנסות המיידית בדיוק כפי שהוא רוכש מיומנויות של "הסגרות להתנסות" (קרי: הגדרה מחדש של מצבים אברסיביים, יכולת תכנון, דחיית סיפוקים, עמידה בפני פיתויים). האיזון בין פתיחות וסגירות לחוויה המיידית הוא המפתח להתמודדות טובה עם קשיים ולשביעות רצון והנאה מהחיים. דגש מיוחד יושם על הבדיקה המדעית של הכוחות החיוביים של האדם וכיצד הם תורמים לשיפור האושר האישי, יצירתיות, ולשליטה במחשבות וברגשות הקשורים ביחסים בינאישיים (תוקפנות והתקשרות).

1071.4369.01 הנחיית קבוצות: ניתוח התהליך הקבוצתי

הקורס יוקדש ללמידה בנושא הנחיה קבוצתית. הוא יועבר בצורה התנסותית שבה המשתתפים יתנסו בהנחיה ויערך ניתוח של התהליך ושל הדפוסים האישיים של המנחים. הקורס מיועד לתלמידי שנה ב' במגמה הקלינית. לאחר הרישום וזיכרון הנרלה.

1071.4863.01 טיפול בילדים: מודלים של טיפול הורה-ילד ועבודה עם הורים

הקורס יתמקד במודלים של טיפול במערכות יחסים בין הורים וילדים, טיפול הורה-ילד במודלים שונים (כגון טיפול דינאמי טיפול אינטראקטיבי הורה-ילד PCIT), ועבודה טיפולית עם הורים והדרכת הורים. הקורס יתבסס על מאמרים שיוצגו ע"י הסטודנטים, על הצגות מקדים ועל ניתוח קטעי וידאו. דרישות הקורס יהיו השתתפות בהצגת מאמרים ומקרים והגשת עבודה בנושא טיפולי בסוף הקורס.

1071.4680.01 טיפול התנהגותי קוגניטיבי – צפייה ודין

בקורס זה יצפו הסטודנטים בטיפול קצר-מועד של סמסטר אחד מאחורי חלון תצפית חד-כיווני. לאחר כל פגישה טיפולית ייערך דיון בהשתתפות המטפל והצופים. הקורס פתוח בדרך כלל רק לתלמידי השנה השנייה במגמה הקלינית.

1071.4543.01 תהליכים קבוצתיים: זהות הפסיכולוג הקליני

הקורס יתמקד בקשיי הגדרת הזהות של הפסיכולוג הקליני ובאופציות השונות להגדרת התפקיד במסגרות השונות. יושם דגש על צעדים מעשיים בהם יוכל הפסיכולוג המתחיל לנקוט, על מנת להפוך את תפקידו לברור, קביל ורלוונטי יותר עבור הפונים, המסגרת ועצמו. שאלות של התאמת הגדרת הזהות לנטיות האינדיבידואליות השונות של הסטודנטים יעמדו במרכז הדיון. התלמידים ינישו עבודה שתתאר את הדילמות שהיו להם לאורך השנה, מבחינת הגדרת הגבולות והתוכן של תפקידם.